31.5.2022

Asianumero
VN/16369/2022

Eduskunta
Suuri valiokunta
SuV@eduskunta.fi

Viite: Lausuntopyyntö 1.6.2022

UJ 13/2022 vp – U 61/2021 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta ilmastotoimia koskevan sosiaalirahaston perustamisesta

Liikenne- ja viestintäministeriö kiittää mahdollisuudesta lausua otsikkoasiassa ja lausuu ilmastotoimia koskevan sosiaalirahaston perustamista koskevasta esityksestä seuraavaa:

Liikenne- ja viestintäministeriö yhtyy U61/2021 vp:n jatkokirjelmässä esitettyyn kantaan. Kiinnitämme huomiota erityisesti seuraaviin asioihin.

Suomi suhtautuu U61/2021 kirjelmän mukaisesti uuteen päästökauppaan kytkeytyvään komission ehdotukseen ilmastotoimia koskevasta sosiaalirahastosta erityisen kriittisesti.

Ehdotus ilmastotoimia koskevaksi sosiaalirahastoksi kytkeytyy ehdotukseen päästökaupan laajentamisesta tieliikenteeseen ja rakennusten lämmitykseen, jonka käyttöönottoa Suomi UJ7/2022 kirjelmän mukaisesti tukee. Komission esittämän rahaston tarkoituksena on lieventää päästökaupan laajentamisen vaikutuksesta syntyviä kielteisiä sosiaalisia vaikutuksia. Tästä syystä valtioneuvosto korostaa, että näitä ehdotuksia tulisi käsitellä ristikkäisvaikutusten johdosta EU-tasolla rinnakkain.

Komissio on työryhmäkäsittelyssä todennut, että haavoittuvassa asemassa olevat liikenteen käyttäjät tulisivat huomioiduksi muuttujassa, joka kuvaa maaseudulla asuvaa köyhyysriskin alla elävää väestöä. Komission ratkaisua ei voida kuitenkaan pitää hyvin perusteltuna. Esimerkiksi Suomessa liikenteen päästöt ovat huomattavasti rakennusten erillislämmityksen päästöjä suuremmat ja yli 80 prosenttia komission ehdottaman uuden liikenteen ja rakennusten erillislämmityksen päästökaupan soveltamisalaan kuuluvista päästöistä aiheutuu Suomessa tieliikenteestä. Valtioneuvosto katsookin, että liikenteen päästöt tulisi sisällyttää jäsenvaltioiden enimmäissaantoa määrittävään kriteeristöön rakennusten lämmityksen rinnalle. Tämä olisi linjassa rahaston tavoitteiden kanssa ja alustavan arvion mukaan myös kasvattaisi Suomen enimmäissaantoa rahastosta.

U61/2021 kirjelmän mukaisesti Suomi kuitenkin suhtautuu edelleen erittäin kriittisesti mahdollisuuteen kompensoida jäsenvaltioille niiden haavoittuville kotitalouksille maksettavia suoria tulotukia. Valtioneuvostolla on valmius tarkastella vaihtoehtoisia tukimuotoja kotitalouksille, jotka kohdennettaisiin esimerkiksi investointeihin, joilla kotitaloudet vähentävät riippuvuuttaan fossiilista polttoaineista. Valtioneuvosto katsoo, että mahdollisesta rahastosta tulisi ensisijaisesti tukea toimenpiteitä, joiden avulla voidaan vähentää riippuvuutta fossiilisista polttoaineista. Näiden toimien tulisi vähentää uuden päästökaupan negatiivisia vaikutuksia erityisesti vähävaraisiin kotitalouksiin

Valtioneuvosto katsoo, että yritysten tukemiseen on jo olemassa EU:n tason välineitä, joilla mahdollisen uuden päästökaupan haitallisiin vaikutuksiin voidaan

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite: Eteläesplanadi 16, Helsinki
Postiosoite: PL 31, 00023 Valtioneuvosto
Puhelin: 029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi

vaikuttaa, kuten esimerkiksi, elpymis- ja palautumistukiväline (RRF), Euroopan aluekehitysrahasto ja oikeudenmukaisen siirtymän rahasto.

Suomi suhtautuu varauksellisesti komission ehdottamaan rahaston suureen kokoon, ottaen huomioon sovitun monivuotisen rahoituskehyksen ja elpymisvälineen huomattavat lisäpanostukset ilmastotoimiin. Mahdollisen rahaston kesto tulisi rajata nykyiselle rahoituskehyskaudelle, eikä tulevalle kehyskaudelle tule tehdä rahaston kautta tosiasiallisia ennakkositoumuksia.

Mikäli 55-valmiuspaketin toteutuminen tilanteessa, jossa Venäjän tuontienergiasta on välttämätöntä irtautua nopeasti tai valtioneuvoston tavoitteisiin nähden riittävän kunnianhimoisen kokonaisuuden saavuttaminen edellyttäisivät lisäarviointia, valtioneuvostolla on viime kädessä valmius tarkastella ilmastotoimia koskevaa sosiaalirahastoa koskevia vaihtoehtoisia ratkaisuja. Valtioneuvostolle on keskeistä, että mahdollisen ratkaisun koko olisi nyt esitettyä rahastoa olennaisesti pienempi, sen rahoitus ei edellyttäisi nykyisen rahoituskehyksen tai omien varojen päätöksen muuttamista ja se tulisi kohdentaa jäsenvaltioiden toimiin, joilla vähennettäisiin riippuvuutta fossiilisista polttoaineista. Tässä tarkastelussa tulee monipuolisesti arvioida vaikutukset mm. kilpailukykyyn, valtion tulokertymään ja Suomen maksuihin EU:lle.

Valtteri Härmälä
Erityisasiantuntija

Liikenne- ja viestintäministeriö | Käyntiosoite: Eteläesplanadi 16, Helsinki | Postiosoite: PL 31, 00023 Valtioneuvosto | Puhelin: 029516001 | www.lvm.fi | etunimi.sukunimi@lvm.fi | kirjaamo@lvm.fi